

Een duivels plantje?

Lophophora williamsii

door Corné Hopstaken

Tussen de vele soorten cactussen die in de Arboretumkas staan, valt de *Lophophora williamsii* waarschijnlijk niet direct op. Geen zich hoog boven de anderen verheffende zuil, geen massieve bolvorm, maar slechts tot maximaal 6 cm hoog en ca. 12 cm in diameter in een grijsgroene kleur. Ze zijn ook niet voorzien van vervaarlijke stekels. Daarom zijn deze planten zelfs voor niet-cactusliefhebbers ideaal vanwege dat ontbreken van stekels. Ze hebben alleen wat grijs-geelachtige pluiswol in het centrum van de plant, waaruit de bloemen tevoorschijn komen. Deze bloemen hebben een grootte van slechts zo'n 2 cm; ze zijn trechtervormig, wit met een lichtroze middenstreepje. Ze vallen minder op dan de hieruit zich ontwikkelde zaadbessen. Die zijn rood tot rozerood met tot 2 cm langwerpige smalle bessen waarin slechts enkele (ca. 10) zaden tot rijping komen.

De aantrekkingskracht

Het is dus een aparte cactus, maar - zoals gezegd - het oog valt er niet meteen op. En dat is misschien maar goed ook. Want deze plantjes zijn een van de meest begeerde en gezochte cactussen op aarde. Dat is dan niet in de eerste plaats te danken aan hun uiterlijk of hun zeldzaamheid, want *Lophophora williamsii* is een Cites II plant. Dat houdt in dat hij niet onmiddellijk is bedreigd, maar dat strikte regulering van handel in deze planten noodzakelijk is om daadwerkelijke bedreiging te voorkomen.

De aantrekkingskracht van *Lophophora williamsii* zit verborgen in de plant zelf. Zij bevat namelijk een van de grootste concentraties phenethylamine alkaloiden. Van die alkaloiden is mescaline afkomstig. Bij inname heeft mescaline een hoog hallucinerend effect en de psychedelische ervaring die het veroorzaakt heeft voor bepaalde mensen een grote aantrekkingskracht.

Bij de oorspronkelijke Amerikaanse bevolking, de indianen die leefden waar de plant van nature voorkomt (Noord-Mexico, Zuid-Texas), was het effect van de cactus al duizenden jaren bekend. Zij gebruikten de plant voornamelijk voor medicinale doeleinden en sjamanistische rituelen. Voorafgaande aan zo'n ritueel werden geschikte planten gezocht die vlak boven de wortelhals werden afgesneden. Zo kon de cactus weer aangroeien (wat wel vele jaren duurt, want de planten - zeker in de natuur - groeien zeer traag) om dan weer voor een volgende sessie te worden aangewend. De afgesneden planten werden in plakjes gesneden, gedroogd en daarna gekauwd of verwerkt tot psychoactieve thee. Daardoor kon de sjamaan in contact treden met geesten in een spirituele wereld die zonder de cactusdrug niet voor mensen toegankelijk is. Deze contacten stelden hem in staat om de toekomst te voorspellen of te vertellen wat de oorzaak was van ongeluk of ziekte.

Een duivels gebruik

Toen de Spaanse veroveraars in de 16e eeuw met deze indianen in contact kwamen, stuitte het gebruik van de mescaline-rituelen al snel op weerstand van de Spaanse missionarissen die dit alles een duivels gebruik vonden dat moest worden uitgebannen uit de nieuwe Christelijke samenleving. De cactus kreeg toen

ook zijn andere naam “devil’s root” (duivels-wortel), maar is het bekendst onder de naam “peyote”. Andere benamingen die de plant kreeg zijn “mescal button” en “dry whiskey”. Het verbieden van het gebruik van de cactus-drug had - niet echt verassend - weinig effect. Tot in de huidige tijd wordt peyote door sommigen gebruikt. Een van de bekendste gebruikers was wijlen Jim Morrison van “the Doors”. Luisterend naar hun muziek is er wel wat “cactuseffect” bij voor te stellen. Gelukkig, in ieder geval voor de planten, kan mescaline ook synthetisch worden aange- maakt.

De indianen gebruik- ten deze cactus bij hun rituelen

Niet hallucinerend, maar wel bitter en misselijkmakend

Om nu te voorkomen dat de peyotes uit de Arboretumkas geplunderd gaan worden door onverlaten, al dan niet geënthousiasmeerd door dit artikel, dient te worden beseft dat peyotes in cultuur gekweekt vrijwel geen hallucinerende stoffen in zich hebben. Deze planten zijn in vijf tot zes jaar tot een bloeibaar formaat gekomen, terwijl ze daarvoor in de natuur 25 tot 30 jaar nodig hebben. Deze trage groei, in zeer zware, zonovertogen omstandigheden met soms zeer weinig neerslag, zorgt er waarschijnlijk voor dat de alkaloiden zich in natuurplanten wel ontwikkelen en niet in cultuurplanten. Daarnaast, om de hardleerse potentiële gebruiker extra te ontmoedigen: de cultuurplanten hebben niet de hallucinerende werking maar wel de erg bittere smaak en het extreem misselijkmakende effect van de wilde peyote. Dus laat lekker staan die plantjes a.u.b. en verwonder uzelf bij uw bezoek aan de kas als u de peyotes aantreft dat zulke kleine plantjes zo’n grote invloed hebben (gehad) op mensen en hun cultuur.

